

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת בהעלותך תשפ"ג | גליון מס' 397

זכר למה שנאמר (שמות יב ט), 'ויאפו את הבצק אשר הוצאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה'. נמצא, שיש במצה זכר לעצם הגאולה, שיצאו ממצרים. ובנוסף, זכר לחיפזון ולהקדמת הגאולה, אשר בגללם נאלצו לרדת לשאר גלויות.

לעומת זאת, מצוות מרור כל כולה, אך ורק לזכר השעבוד והגלות.

מעתה, יבוארו הדברים כמין חומר. פרשת בא הלא נאמרה להם, טרם שחטאו ישראל בעגל. באותו הזמן, היו בני ישראל אמורים להינצל לעולמים משעבוד מלכויות, בזכות מתן תורה. נמצא, כי באותה שעה ניתנה להם מצוות מצה, אך ורק זכר לגאולה. לכן, נכתבה המצה יחד עם קרבן פסח, אשר בא אף הוא זכר לגאולה, כמו שנאמר (שמות יב כז), 'ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל ואת בתינו הציל'. ומשום כך, הפסיקה התורה ביניהם ובין מצוות אכילת המרור, אשר כל טעמו, זכר למרירות הגלות.

אולם פרשתנו נאמרה, אחרי שכבר חטאו ישראל בעגל, כאשר כבר נגזר עליהם לרדת לגלויות נוספות. נמצא כי חיפזון אפיית המצות, מורה גם על שעבוד ומרירות הגלויות האחרות, שבא בעקבותיו. לכן, הסמיכה התורה את המצות למרורים, אך הפרידה ביניהם לבין קרבן פסח, אשר בא אך ורק זכר לגאולה.

(זרע שמשון פרשת בא, מאמר יג)

~ ~ ~

והאספסוף אשר בקרבו התאזו תאוה...
ויאמרו מי יאכלנו בשר. (במדבר יא ז)

וכי מפני שלא היה להם בשר היו

על מצות ומרורים יאכלוהו. (במדבר ט יא)

מצווה זו, לאכול את הפסח, יחד עם מצות ומרורים, נזכרת גם בפרשת בא (שמות יב ח), המדברת מעניין פסח ראשון. 'ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו'.

אלא שישנו שינוי לשון, בין שני הפסוקים. אצלנו, מסמיכה התורה את המצות למרורים, 'על מצות ומרורים', מבלי להפסיק ביניהם. לעומת זאת בפרשת בא, מסמיכה את המצות אל הקרבן, 'צלי אש ומצות', אך מבדילה ביניהם לבין המרורים. דבר זה אומר דרשני.

והנה ידוע, שאם היו בני ישראל מתעכבים במצרים, עד סוף ארבע מאות שנה, כפי שנגזר בברית בין הבתרים, לא היתה יכולה לשלוט בהם עוד, שום אומה ולשון. אלא, שהוכרחו ישראל להיגאל קודם זמנם, כי כבר היו שקועים במ"ט שערי טומאה. ואם היו מתמהמהים עוד מעט במצרים, שוב לא היו יכולים להיגאל. אולם, אחר ולא השלימו את גזירת ארבע מאות שנה, ירדו בני ישראל לגלויות אחרות, בכדי להשלימן.

ברם, כאשר קיבלו ישראל את התורה, ניתנה להם חירות ממלאך המוות ומשעבוד מלכויות. כיון שכן, לא היו צריכים להשלים עוד, את גזירת ברית בין הבתרים. כי אז, היה ה' מושב להם את קושי השעבוד, כאילו השלימו את כל שנות גלות מצרים. אך כאשר חטאו בעגל, שוב חזרה הגזירה הראשונה למקומה, והיו צריכים להשלים את ארבע מאות השנים, בגלויות אחרות. (ראה בדברי רבינו שמאריך בביאור הדברים).

והנה מצוות מצה, מבואר בהגדה של פסח, כי היא

מתרעמים. אלא שהיו מבקשים עליה,
לפרוש מאחרי המקום. (ולקוט שמועני במדבר,
רמז תשלב)

ביאור הדבר, שהיו מחפשים עליה לפרוש מן המקום, דווקא על ידי הבשר, יש לומר כדלהלן. כי הנה כאשר היו בני ישראל במדבר, לא הותר להם לאכול 'בשר תאוה'. אלא כל מי שהיה חפץ באכילת בשר, היה צריך להקריב בהמתו לשלמים ורק כך, היה מותר לאכול את בשרה. אולם, איסור זה לא היה נוהג, אלא בזמן שהיו בני ישראל במדבר. ברם, משנכנסו לארץ ישראל, הותר להם לאכול בשר בהמה, ככל אות נפשם, (ראה דברים יב כ וברש"י). ויש לנו ליתן טעם לאיסור 'בשר תאוה'. וביותר, מדוע נהג אך ורק בבני דור המדבר.

ויש לומר, כי במעמד הר סיני, הלא זכו להידבק בהשי"ת, כמו שנאמר (דברים ד ד), 'אתם הדבקים בה' אלוכם חיים כולכם היום'. לכן נאסר להם 'בשר תאוה', כדי שלא ימשכו אחרי יצר הרע, המתגבר על ידי אכילת בשר, ויפרדו בגיבו מדביקותם בה'. וכעין מה שאמרו (ברכות לב.), 'אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר'.

וזה שאמרו במדרש, אשר מחמת שהיו מבקשים עליה לפרוש מן המקום, לכן בקשו בשר. כי גם הם ידעו, את טעם האיסור של 'בשר תאוה'. ואת זה הדבר עצמו היו מבקשים, לעורר ולהגביר את כוחו של יצר הרע, ובכך, לפרוש מן המקום ומדביקותם בו.

מאותה סיבה, גם לא היה אפשר לטעום מן טעם קישואים, ואף על זה הם התלוננו. כי הקישואים מולידים חומריות ועכירות בשכל בני אדם. ולכן, לא רצה השי"ת, שיטעמו טעם כזה במן. אך הם שבקשו לפרוש מה', בקשו להרגיש דווקא טעם זה.

ועוד טעם נוסף, למה שנאסר להם 'בשר תאוה'. על פי מה ששינונו בפרקי אבות (פרק ב משנה ז), 'מרבה בשר מרבה רימה'. ואתו הדור, דור דעה, אשר זכה לראות את ה' בהר סיני, פנים בפנים, אף גם לשמוע את קולו, אין מן הראוי

שתשלוט רימה בבשרם, לאחר מיתה. וכמו שאמרו אכן, בפרקי דרבי אליעזר (פרק מא), שלא שלטה בהם רימה ותולעה.

לכן נאסרה עליהם אכילת 'בשר תאוה', כדי שלא תשלוט הרימה בבשרם. אולם, בשר קדשים הותר להם בשופי, כי אינו נעשה רימה. וכמו שכתבו המקובלים, שכל מה שאוכל אדם בסעודת מצווה, כמו סעודת שבת ויום טוב, אינו נעשה רימה ותולעה.

(זרע שמשון פרשת בהעלותך, מאמר ג)

ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו. (במדבר י)

יש לבאר את טענתם של המתאווים, על פי דברי הגמרא (שבת קטט.), כי מי שהקיז דם, עליו לאכול בשר ולשתות יין. בשר, כדי להשיב אל גופו, נפש חדשה תחת הדם הוא הנפש, שנלקח ממנו. ויין אדום, כדי להחזיר אל גופו, את האדמימות שניטלה הימנו.

זה מה שטענו המתאווים, כי פעמים שנפשם יבשה מחמת טורח הדרך וכדומה. וברצותם להשיב את נפשם, אין להם במה. כי אין כל, אין להם מאומה מצרכי סעודה. שמא תאמר, הלא ביכולתם לטעום מן טעם הבשר וכך, להשיב נפשם. עדיין טענתם בפייהם, בלתי אל המן עינינו. כי המן הלא היה 'כזרע גד לבן', (שמות טז לא). והגם שיוכלו לטעום בו טעם יין, עדיין חסרה בו האדמימות, להשיב את האדמימות שניטלה מן הגוף.

בכך יבוארו גם דברי רש"י, על הפסוק (דברים א א) 'בין פארן ובין תופל ולבן'. ופירש שם רש"י, 'שתפלו על המן שהוא לבן' לפי פשוטו, הכוונה היא שהתלוננו על כללות עניין המן, אשר היה צבעו לבן. אך לדברינו, יבואר הפלא ופלא. כי עניין הלבנונית, היה חלק מרכזי בטענתם. שטענו, כי המן לבן הוא ואינו יכול להשיב אדמימותם.

(זרע שמשון פרשת בהעלותך, מאמר ג)